

Besvarelse af 10-dages forespørgsel fra Jakob Søgaard Clausen, Danmarksdemokraterne vedr. klimaafgiftens konsekvenser for plejehjem og bosteder

11. oktober 2023
Side 1 af 6

Borgmesterens Afdeling, Indkøb & Udbud har modtaget en 10-dages forespørgsel fra Jakob Søgaard Clausen, der vedrører klimaafgiftens konsekvenser for plejehjem og bosteder. I det følgende besvares spørgsmålet.

BORGMESTERENS AFDELING

Aarhus Kommune
Borgmesterens Afdeling
Fælles Service

Spørgsmål:

Med byrådsflertallets beslutning i april 2022 om at indføre en intern klimaafgift i Aarhus Kommune besluttede byrådet samtidig at gå ind og påvirke prisen for mad i borgeres eget hjem, hvis de bor på en kommunal institution. Det gælder eksempelvis plejehjem og botilbud, som på grund af klimaafgiften har måtte skære ned i forbruget af oksekød, saft og juice. Konkret har det betydet, at eksempelvis ældre på kommunens plejehjem har måtte kigge langt efter saftevandet og millionbøffen. Klimaafgiften har hjemsøgt institutionerne i et års tid, og Danmarksdemokraterne ønsker med denne forespørgsel en status på konsekvenserne for kommunens plejehjem og botilbud. Borgmesterens Afdeling bedes derfor redegøre for udviklingen i indkøbt hhv. oksekød, saft og juice til kommunens plejehjem og bosteder i årene 2021, 2022 og 2023 indtil nu.

Indkøb & Udbud
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte e-mail:
hakab@aarhus.dk

Herudover ønskes den beregnede CO₂-reduktion beskrevet.

Svar:

Baggrund

Byrådet vedtog i 2019 den klimapolitiske fødevarestrategi. Siden 2020 har Indkøb og Udbud arbejdet med at reducere CO₂ aftrykket fra indkøbet af fødevarer. Det er et arbejde, der startede før klimaafgiftens vedtagelse, og der er siden set et løbende fald i den gennemsnitlige CO₂ udledning pr. standard kilo fødevarer. Målene for den klimapolitiske fødevarestrategi er bl.a. en 25% CO₂ reduktion uden at gå på kompromis med god ernæring, økologi, lokal medbestemmelse og velsmag.

Indkøb og Udbud har arbejdet med at give de madprofessionelle mulighed for at få kompetencer og inspiration til fremtidens måltider, som borgerne kan lide. De madprofessionelle har fået adgang til gratis kurser i både offentlig og privat regi, besøg hos producenter og små workshops hvor leverandører præsenterer nye retter og råvarer. Der er desuden etableret en fælles kommunikationskanal, og de har haft adgang til fødevaremesser mv. Under corona-nedlukningerne blev der gennemført digitale kompetenceaktiviteter. Ca. 30 madprofessionelle har bidraget konkret til at specificere hvilke varer,

der ønskes som aftalevarer på den nye indkøbsaftale, der trådte i kraft 1. februar 2023.

Desuden skal det fremhæves, at magistratsafdelingen for sundhed og omsorg selvstændigt arbejder med at sikre den ernæringsmæssige kvalitet og den gode spiseoplevelse for borgeren.

11. oktober 2023
Side 2 af 6

Klimaafgiften

Klimaafgiften er ikke en spareøvelse men et adfærdsregulerende værktøj, der gør det økonomisk fordelagtigt at indkøbe mere klimavenlige fødevarer. Der arbejdes med en forlodscompensation for at undgå, at klimaafgiften på fødevarer kommer til at belaste magistratsafdelingernes budget. Forlodscompensationen fungerer på følgende måde: magistratsafdelingerne modtog med budget 2023 et beløb, der svarede til deres forventede klimaafgift i 2023, såfremt deres forbrugsmønster forblev uændret og lignede forbrugsmønsteret for 2022. Hvis adfærden ændres over mod mere klimavenlige måltider, hvor mængden af oksekød inkl. kalvekød samt saft og juice reduceres, så forbliver midlerne i magistratsafdelingen.

I 2023 modtog magistratsafdelingen for sundhed og omsorg 1.8 mio. kr. og magistratsafdelingen for sociale forhold og beskæftigelse 670.000 kr. til dækning af klimaafgiften i perioden 01.09.2022 – 31.12.2023.

Klimaafgiften vedrører udelukkende den interne afregning af fødevarer internt i kommunen og ikke takstfastsættelsen over for borgerne. Taksterne opgøres på grundlag af Aarhus Kommunes omkostninger eksklusive klimaafgiften, og klimaafgiften indgår således ikke i grundlaget for takstfastsættelsen. Klimaafgiften påvirker med andre ord ikke den pris borgeren betaler for at bo på plejehjem eller botilbud i Aarhus Kommune.

Med den reduktion i forbruget af de klimaafgiftsbelagte produkter, der allerede er realiseret, er forventningen, at både magistratsafdelingen for sundhed og omsorg og magistratsafdelingen for sociale forhold og beskæftigelse vil have anvendt færre penge på klimaafgiften end forventet. Plejehjemsbeboerne og borgerne på botilbud får fortsat serveret oksekød samt saft og juice blot i en mindre mængde end tidligere.

Udviklingen i indkøb af hhv. oksekød, saft og juice i 2021, 2022 og 1. halvår 2023 for plejehjem og bosteder

Klimaafgiften er med opstart d. 01.09.2022 pålagt indkøb af udvalgte varegrupper ved Aarhus Kommunes aftaleleverandør AB Catering. Det betyder, at Q4 2022 er det første fulde kvartal, hvor klimaafgiften har været gældende. Analysen af udviklingen af indkøb og derunder CO2-reduktion

bygger på data fra aftaleleverandøren, hvor indkøb er opgjort på EAN-niveau. Indkøb & Udbud har efter bedste evne kategoriseret indkøbene efter plejehjem og botilbud.

11. oktober 2023
Side 3 af 6

Udviklingen for plejehjem:

Tabel 1: udvikling i indkøbte mængde (kg):

Udvikling i mængde (kg) på klimaafgiftsprodukterne										
Plejehjem	Q1-2021	Q2-2021	Q3-2021	Q4-2021	Q1-2022	Q2-2022	Q3-2022	Q4-2022	Q1-2023	Q2-2023
Oksekød inkl. kalvekød	5.165	5.170	4.619	5.007	5.315	4.661	4.142	3.006	3.325	3.097
Saft og juice	46.278	46.914	47.738	47.596	46.460	47.844	44.483	37.465	39.116	40.440
Procentvis udvikling Oksekød inkl. kalvekød					3%	-10%	-10%	-40%	-37%	-34%
Procentvis udvikling Saft og Juice					0%	2%	-7%	-21%	-16%	-15%

Tabel 1 viser udviklingen i indkøb af oksekød inkl. kalvekød samt saft og juice fra 1. kvartal 2021 til og med 2. kvartal 2023 for plejehjemmene. Den procentvise udvikling måles ift. samme periode året før. Eksempelvis er indkøbet af oksekød inkl. kalvekød faldet med 34% i 2. kvartal 2023 i forhold til forbruget i 2. kvartal 2022.

Den indkøbte mængde af oksekød inkl. kalvekød er reduceret med mellem 34% - 40% pr. kvartal siden indførelsen. Den indkøbte mængde af juice og saft er faldet med mellem 15% – 21% i de kvartaler, hvor klimaafgiften har været gældende, i forhold til samme periode året forinden.

Tabel 2: udvikling i Co2e (kg):

Udvikling i CO2e (kg) på klimaafgiftsprodukterne										
Plejehjem	Q1-2021	Q2-2021	Q3-2021	Q4-2021	Q1-2022	Q2-2022	Q3-2022	Q4-2022	Q1-2023	Q2-2023
Oksekød inkl. kalvekød	182.099	183.785	164.070	184.963	200.597	170.673	151.436	110.103	120.068	111.293
Saft og juice	91.434	92.004	93.097	92.269	89.316	92.564	87.308	72.942	77.340	79.652
Procentvis udvikling Oksekød inkl. kalvekød					10%	-7%	-8%	-40%	-40%	-35%
Procentvis udvikling Saft og Juice					-2%	1%	-6%	-21%	-13%	-14%

Tabel 2 viser udviklingen i CO2e-udledningen for 1. kvartal 2021 til 2. kvartal 2023 for plejehjemmene.

CO2e-udledningen for oksekød inkl. kalvekød er reduceret med mellem 35% - 40% for de kvartaler, hvor klimaafgiften har været gældende, mens CO2e-udledningen fra juice og saft i samme periode er reduceret med mellem 13% – 21%.

11. oktober 2023
Side 4 af 6

Udviklingen for botilbud:

Tabel 3: udvikling i indkøbte mængde (kg):

Udvikling i mængde (kg) på klimaafgiftsprodukterne										
Botilbud	Q1-2021	Q2-2021	Q3-2021	Q4-2021	Q1-2022	Q2-2022	Q3-2022	Q4-2022	Q1-2023	Q2-2023
Oksekød inkl. kalvekød	2.482	2.365	2.185	2.290	2.296	2.492	1.935	1.625	1.553	1.445
Saft og juice	7.792	9.032	9.157	7.607	8.025	8.783	8.467	6.554	6.212	7.316
Procentvis udvikling Oksekød inkl. kalvekød					-8%	5%	-11%	-29%	-32%	-42%
Procentvis udvikling Saft og Juice					3%	-3%	-8%	-14%	-23%	-17%

Tabel 3 viser udviklingen i indkøb af oksekød inkl. kalvekød samt saft og juice fra 1. kvartal 2021 til og med 2. kvartal 2023 for botilbud. Den procentvise udvikling måles ift. samme periode året før. Eksempelvis er indkøbet af oksekød inkl. kalvekød faldet med 42% i 2. kvartal 2023 i forhold til forbruget i 2. kvartal 2022.

Den indkøbte mængde af oksekød inkl. kalvekød er reduceret med mellem -29% - 42% pr. kvartal siden indførelsen af klimaafgiften. Den indkøbte mængde af juice og saft er faldet med mellem 14% – 23% i de kvartaler hvor klimaafgiften har været gældende i forhold til samme periode året forinden.

Tabel 4: udvikling i Co2e (kg):

Udvikling i CO2e (kg) på klimaafgiftsprodukterne										
Botilbud	Q1-2021	Q2-2021	Q3-2021	Q4-2021	Q1-2022	Q2-2022	Q3-2022	Q4-2022	Q1-2023	Q2-2023
Oksekød inkl. kalvekød	87.451	82.490	75.895	85.019	81.155	89.247	68.242	58.223	52.903	47.651
Saft og juice	13.954	14.937	14.920	13.093	13.521	14.033	14.021	12.883	12.089	13.890
Procentvis udvikling Oksekød inkl. kalvekød					-7%	8%	-10%	-32%	-35%	-47%
Procentvis udvikling Saft og Juice					-3%	-6%	-6%	-2%	-11%	-1%

Tabel 4 viser udviklingen i CO2e-udledningen for 1. kvartal 2021 til 2. kvartal 2023 for botilbud.

CO2e-udledningen for oksekød inkl. kalvekød er reduceret med mellem 32% - 47% i de kvartaler hvor klimaafgiften har været gældende, mens CO2e-udledningen fra juice og saft i samme periode er reduceret med mellem 1% – 11%.

Den kvalitative opfølgning på klimaafgiften

Tilfredshed

For at undersøge borgernes og medarbejdernes tilfredshed, udfordringer og udviklingsområder, har Indkøb og Udbud i efteråret/vinteren 2022 besøgt

11. oktober 2023
Side 5 af 6

størstedelen af plejehjemmene i Aarhus Kommune, (og Indkøb & Udbud besøger pt. skolerne). Magistratsafdelingen for sundhed og omsorg har deltaget ved nogle af besøgene og har fået erfaringer videregivet.

Meldingen fra madprofessionelle og forstandere på plejehjem var, at borgerne generelt er tilfredse med maden. Borgerne har ikke reageret negativt på, at nogle madvarer (okse, kalv, lam) serveres sjældnere. Det oplyses, at det borgere er optaget af er, om maden smager godt – ikke indholdsdele. Borgerne har fortsat mulighed for at fremsætte ønske til menuen. Det sker fx i forbindelse med fødselsdage.

Retter, som ikke falder i god jord, tages ud af sortimentet eller tilpasses. Flere plejehjem fremhævede desuden, at vegetariske retter gav en positiv spiseoplevelse for ældre med tygge- og synkebesvær.

Saft og juice

I forhold til indkøb af saft og juice fortælles det, at mange plejehjem allerede forud for klimaafgiftens vedtagelse var opmærksomme på et stort indkøb af saft/juice nogle steder og havde iværksat et fokus på området - dette både ud fra et økonomisk og sundhedsmæssigt rationale. Plejehjemmene erfarer selv, at der kan være et stort spild forbundet med fx saft i kander eller spild fra drikkeglas, hvor der er hældt for meget op ad gangen til fx småt spise.

Desuden gør plejehjemmene opmærksom på, at man ved indslusningssamtaler spørger ind til de ældres spise- og drikkevaner, og ofte er saft og juice ikke en stor del af de ældres drikke, når de bor i eget hjem.

Det fortælles desuden, at der er sat fokus på ikke at tilbyde juice og saft pr. automatik, men at hvis en borger efterspørger juice eller saft, så gives det til borgeren.

Anbefalinger og sundhed

Den klimapolitiske fødevarerstrategi og det selvstændige måltidsarbejde i magistratsafdelingen for sundhed og omsorg er i tråd med de nationale anbefalinger fra Sundhedsstyrelsen og Fødevarestyrelsen, der fremmer flere gode leveår med mindst mulig sygdom¹.

Med venlig hilsen

Jacob Bundsgaard
Borgmester

/

Martin Østergaard Christensen
Stadsdirektør

¹ [Over 65 år - Fødevarestyrelsen \(foedevarestyrelsen.dk\)](#) og [Anbefalinger_institutionskost.ashx \(sst.dk\)](#)